

Marie Cardinal

Cuvinte care eliberează

Traducere din limba franceză de
Nina Ivanciu

Editori:
Silviu Dragomir
Vasile Dem. Zamfirescu

Director editorial:
Magdalena Mărculescu

Redactare:
Raluca Hurduc

Design și ilustrație copertă: Andrei Gamaș

Director producție:
Cristian Claudiu Coban

Dtp:
Răzvan Nasea

Corectură:
Irina Botezatu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CARDINAL, MARIE

Cuvinte care eliberează / Marie Cardinal ; trad. din lb. franceză de
Nina Ivanciu. - București : Editura Trei, 2022
ISBN 978-606-40-1333-0
I. Ivanciu, Nina (trad.)
821.133.1

Titlul original: Les Mots pour le dire
Autor: Marie Cardinal

Copyright © Editions Grasset & Fasquelle, Paris, 1975

Copyright © Editura Trei, 2022
pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeu 1, C.P. 0490, București
Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20
e-mail: comenzi@edituratrei.ro
www.edituratrei.ro

ISBN 978-606-40-1333-0

Străduța înfundată era prost pietruită, plină de hârtoape și de ridicături, mărginită de trotuare înguste parțial distruse. Se vâra aidoma unui deget crăpat printre casele cu unu-două etaje, proprietate particulară, înghesuite unele într-altele. În capăt, se proptea în două garduri acoperite cu o vegetație sărăcăcioasă.

Ferestrele nu dădeau la iveală nicio urmă de intimitate, nicio urmă de mișcare. Te-ai fi crezut în provincie și totuși te aflai în plin Paris, în arondismentul XIV. Aici nu exista mizerie, nici belșug, era traiul miciei burghezie ce-și ascunde prețioasele economii pe sub lezarde, pe după obloane știrbe, prin jgheaburi de streășină ruginite și ziduri dărăpănate, cu tencuiala coșcovită. Porțile erau însă solide, iar ferestrele de la parter protejate de gratii rezistente.

Acest ascunziș tihnit, ferit de tumultul orașului, trebuie că data de vreo cincizeci de ani, căci păstra urme de *modern style* în construcțiile heteroclite ale caselor. Cine locuia în ele? Socotind după unele vitralii, după unele ciocane pentru bătut în poartă, după unele vestigii ornamentale, s-ar zice că aici stăteau pensionari ai artelor

încheindu-și cariera în spatele acestor fațade, pictorași bătrâni, bătrâne cântărețe, foști virtuozii ai scenei.

Vreme de șapte ani, de trei ori pe săptămână, am străbătut străduța până în capăt, până la gardul din stânga. Știu cum cade ploaia aici, cum se feresc de frig locatarii. Știu cum, vara, se instalează un mod de viață aproape rustic, cu ghivece de mușcate și cu pisici adormite la soare. Știu cum arată fundătura în timpul zilei și în timpul nopții. E pustie până și atunci când un pieton se grăbește spre vreuna din porți ori un șofer își scoate mașina din garaj.

Nu-mi mai pot aminti ce oră era când am trecut prima oară pragul casei. Am remarcat măcar plantele din grădiniță abandonate? Oi fi simțit pietrele din caldarâmul îngust? Am numărat oare cele șapte trepte mici de la intrare? M-oi fi uitat la zidul din piatră de moară pe când așteptam să se deschidă ușa de la intrare?

Nu cred.

L-am văzut în schimb pe omulețul brunet care-mi întindea mâna. Am văzut că era foarte subțire, foarte corect îmbrăcat și foarte distant. I-am văzut ochii negri, de nepătruns, ca o sticlă mată. M-am supus când mi-a spus să aștept într-o încăpere pe care mi-a arătat-o dând la o parte o draperie. Era o sufragerie stil Henri II, al cărei mobilier — masă, scaune, bufet, servanță — ocupa aproape tot spațiul, impunându-i nou-venitei ce eram lemnăria lui sculptată, reprezentând gnomi și iederă, colonașele în formă de spirală, tăvile de aramă și vasele de porțelan chinezesc. Această urâțenie n-avea importanță. Pentru mine importantă era liniștea. Am așteptat, la pândă, încordată, până ce am auzit zgomotul unei uși duble ce se deschidea în dreapta draperiei, apoi pași și atingerea ușoară a

draperiei — pașii a două persoane —, după aceea, ușa de la intrare deschizându-se, o voce care mormăia: „La revedere, doctore“, niciun răspuns și ușa închizându-se. Iarăși pași ușori înspre prima ușă, încă vreo câteva secunde, parchetul trosnea pe sub covor, semn că ușa rămăsese deschisă, mișcări incomprehensibile. Draperia a fost în sfârșit dată la o parte, iar omulețul m-a invitat în cabinetul lui.

Iată-mă acum așezată pe un scaun, în fața unui birou. El e afundat într-un fotoliu negru lângă birou, astfel că sunt nevoită să stau pieziș ca să-l privesc. Pe peretele din fața mea se află o bibliotecă înțesată cu cărți, în care e încastrată o canapea maro cu un sul de căpătâi și o perniță. Medicul așteaptă în mod vădit să-i vorbesc.

— Doctore, sunt bolnavă de multă vreme. Am fugit dintr-o clinică pentru a veni să vă văd. Nu mai pot trăi.

Îmi face semn din privire că mă ascultă cu atenție, că trebuie să continui.

Apatică, retrasă în propriu-mi univers, cum să găsesc acele cuvinte care ar trece dinspre mine spre el? Cum să realizez acea punte care ar uni clocotul și calmul, clarul și obscurul, care ar păși dincolo de canal, de fluviul umflat cu materii în descompunere, dincolo de crudul șuvoi de spaimă, ce ne despărțea, pe doctor de mine, pe ceilalți de mine?

Știam să povestesc istorii, anecdote. Dar povestea ce-și făcuse sălaș în mine, „CEVA-ul“, acea coloană a ființei mele, închisă ermetic, plină cu întuneric mișcător, cum să vorbesc despre lucrul ăsta? Era dens, consistent, parcurs totodată de spasme, de gâfâieli și de mișcări lente, aidoma celor din străfundurile marine. Ochii nu-mi mai erau ferestre. Deși deschiși, știam totuși că-i închiseseam, că erau doar două bucăți de globi oculari.

Mi-era rușine de ce se petrecea înăuntrul meu, de haosul acela, de acea răvășeală, de acea agitație, și nimeni nu trebuia să privească într-acolo, nimeni nu trebuia să știe, nici măcar doctorul. Mi-era rușine de nebunie. Îmi părea că orice formă de viață era preferabilă nebuliei. Navigam neîncetat în ape extrem de primejdioase, pline de curenți, de cascade, epave, vârtejuri și cu toate acestea trebuia să mă prefac a luneca pe un lac, încetișor, precum o lebădă. Ca să mă ascund și mai și, îmi astupam toate ieșirile: ochii, nasul, urechile, gura, vaginul, anusul, porii pielii, vezica. Pentru a obtura mai bine aceste orificii, corpul îmi furniza din abundență materialele adecvate, unele îngroșându-se într-atât, încât nu mai puteau trece, alcătuiam un bloc compact, în vreme ce altele se scurgeau neîntrerupt, interzicând astfel orișice intrare.

— Îmi puteți vorbi despre tratamentele pe care le-ați urmat? Despre specialiștii pe care i-ați consultat?

— Da.

Despre asta puteam vorbi. Puteam enumera medicii și medicamentele. Puteam vorbi despre sânge, de prezența lui blândă și călduță între coapse de mai bine de trei ani, despre cele două chiuretaje ce-mi fuseseră făcute spre a-i opri șiroirea.

Această curgere, cu diferențele ei de regim, îmi era familiară. Anomalia aceasta era securizantă, întrucât se vedea, se putea măsura, analiza. Îmi plăcea s-o transform în punctul central și cauză a bolii mele. Într-adevăr, cum să nu mă înspăimânte aceste pierderi constante? Ce femeie n-ar fi înnebunită văzând că i se scurge energia în felul ăsta? Cum să nu mă epuizeze continua supraveghere a acestei surse intime, jenante, bățătoare la ochi,

rușinoase? Cum să nu explic prin acest sânge faptul că nu mai puteam trăi cu ceilalți? Pătasem atâtea fotolii, atâtea scaune, atâtea divane, atâtea canapele, atâtea covoare, atâtea paturi! Lăsasem atâtea bălți, bălțițe, picături și picăturile în atâtea saloane, sufragerii, anticamere, culoare, piscine, autobuze și alte locuri! Nu mai puteam ieși.

Cum să nu vorbesc de bucuria din acele zile când sângele părea că se oprește, se mai arăta doar prin dâre de culoare cafeniu-închis, apoi ocră, apoi gălbui? În zilele acelea nu eram bolnavă, puteam să mă mișc, să văd, să ies din mine. Sângele se ducea în fine să se ghemuiască în săculețul lui molcuț și dormita acolo timp de douăzeci și trei de zile, ca înainte. Cu această speranță, mă străduiam să fac cât mai puține eforturi. Mă deplasam cu mare băgare de seamă: să nu iau copiii în brațe, să nu car coșurile de la piață, să nu stau prea mult în picioare lângă mașina de gătit, să nu spăl rufe, să nu spăl geamurile. Încet, calm, pentru ca sângele să dispară, să pună capăt mânjelijilor. Mă întindeam cu ceva de tricatat, supraveghindu-mi totodată cei trei copilași. Pe ascuns, printr-o mișcare a brațului, pe care obișnuința mi-o făcuse foarte iute și îndemânică, îmi supravegheam în permanență starea. Știam s-o fac în orice poziție, fără ca cineva să-și dea seama. După împrejurări, mâna mi se strecura prin față, printre firele de păr aspre și crețe până ce dădea peste locul cald, moale și umed al sexului, apoi se retrăgea numaidecât. Sau trecea lesne peste valea dintre fese și coapsă și se afunda, dintr-odată, în orificiul rotund și adânc, după care se îndepărta prompt. Nu mă uitam imediat la vârful degetelor. Îmi rezervam o surpriză. Și dacă n-ar fi nimic? Uneori era ceva atât de

neînsemnat, încât trebuia să-mi zgârii bine de tot, cu unghia de la degetul mare, pielea de pe degetul arătător și de pe cel mijlociu, ca să iasă la iveală o prelingere de-abia colorată. Atunci mă năpădea un fel de fericire: „Dacă nu mai fac nici cea mai mică mișcare, o să înce-teze cu totul“. Rămâneam încremenită, parcă adormită, sperând din răspuțeri să redevin normală, să fiu ca celelalte: refăceam la nesfârșit acele socoteli în care femeile erau experte: „Dacă ciclul mi se termină astăzi, următorul va fi... Să vedem, luna asta are treizeci sau treizeci și una de zile...?“ Cufundată în calcule, în bucurie, în visuri. Până ce mă făcea să tresar mângâierea energică și precisă, foarte ascunsă, foarte blândă, a unui cheag pe care sângele îl aducea cu sine. Lavă consistentă și grăbită ce coboară din crater, năpădește cavitațiile, se prăvălește, caldă. Și inima care începea iarăși să-mi bată, și angoasa care-mi revenea, și speranța care se ducea, în vreme ce eu alergam spre baie. Sângele avusese de-acum vreme să mi se prelingă pe genunchi ori chiar pe picioare mai jos, în picuri de un frumos roșu-aprins. Atâția ani la rând trăiți într-o veșnică așteptare, cu obsesia acestui sânge!

Mă văzuseră nu știu câți ginecologi. Știam, aproape la precizie, cum să-mi așez fesele pe marginea mesei de consultație, după ce-mi ridicasem picioarele desfăcute pe suporturile înalte. Viscerele deschise și oferite căldurii lămpii, privirii doctorului, degetelor cu mănuși de cauciuc subțiri, frumoaselor și înfricoșătoarelor instrumente de oțel. Închideam ochii ori fixam cu obstinație tavanul, în vreme ce în miezul meu aveau loc percheziții experte, explorări indiscrete, atingeri savante. Violată.

Toate astea justificau — îmi părea — propriu-mi dezechilibru, îl făceau acceptabil, mai puțin suspect. Nu

internai la psihiatrie o femeie pentru că sângera și pentru că asta o îngrozea. Atâta vreme cât aş vorbi numai despre sânge, ar fi numai el văzut, nu s-ar vedea ceea ce el maschează.

Mă aflam deci acolo, aşezată lângă medic, în liniştea acelei case baroce, de pe o străduţă înfundată, în capăt, tăcută, supusă și drăguță, așa cum ar fi trebuit să fie sângele în cavitatea pântecului meu. Nu ştiam că acest loc și acest om aveau să devină punctul de pornire a tuturor lucrurilor.

Mă complăceam în a povesti despre vizita, cu câteva săptămâni în urmă, la un renumit profesor universitar, medic ginecolog.

Specialistul, îmbrăcat în alb, bluză scurtă și pantaloni, stil american, își vârâse mâna dreaptă înăuntrul meu și cu stânga îmi apăsa pe pântec, într-o parte, în cealaltă, la mijloc, împingându-mi intestinele în jos, spre locul unde palpau degetele-i înmănușate. Cam în genul unei gospodine ce se pregătește să-și golească pu-iul dintr-o singură mișcare. Mă așteptam ca viscerele să-nceapă să emită zgomote slabe, ca mersul prin mocirlă, „plicii“, „fleoșc-pleosc“, „pleosc“. Tavanul era alb, ca și minciuna. De un alb imens, pentru ca în el să se piardă vaginurile diforme și uzate; de un alb profund, ca să înghită infamele fantasme ale imaginației mele.

După minuțioasa examinare, profesorul s-a ridicat, și-a scos mănușa și, în vreme ce eu mă aflam tot acolo pe masă, cu picioarele depărtate, a declarat: „Deocamdată nu aveți decât un uter fibromatos. Vă sfătuiesc însă să-l scoateți cât mai repede. Dacă nu, o să aveți probleme serioase și chiar mai curând decât credeți. Să fixăm o dată pentru operație. O să vedeți, după aceea totul va fi bine.

Să nu amânăm, vă operez săptămâna viitoare. Să vedem, ce zi preferați? Luni sau marți?” Am spus „marți”. Mi-a indicat ce aveam de făcut în vederea examenelor preoperatorii și ca să fiu primită în clinică. I-am plătit, i-am spus mulțumesc și am plecat.

Aveam aproape treizeci de ani. Nu voiam să mi se scoată acel săculeț și cele două mici sfere. Nu mai voiam ca sângele să curgă pe acolo, însă doream să-mi păstrez acest pachet în pântec. „Ceva-ul” mi se agita în cap, se zbucliuma. Am coborât la iușeală scara de marmură cu colonade, covoare, galerii de aramă, cu oglinzi pe paliere. M-am trezit în stradă, pe trotuarul lat, cenușiu, tipic pentru cartierele elegante. Am luat-o la fugă, am dat năvală în metrou, unde acel ceva lăuntric m-a cotropit, afundându-și taman atunci rădăcinile în uteru-mi fibromatos. Fibromatos! Ce cuvânt! Cavernă năpădită de alge sangvinolente. Cavitate monstruos de umflată. Broască înțesată de pustule. Caracatiță.

Pentru bolnavii psihic, cuvintele, aidoma obiectelor, trăiesc la fel ca oamenii ori ca animalele. Palpită, dispar sau se amplifică. A trece printre cuvinte e ca și cum ai merge prin mulțime. Rămân chipuri, siluete ce se șterg repede din memorie sau, uneori, se înfig bine acolo, nu știi de ce. Pentru mine, la acea vreme, un cuvânt, separat de masa celorlalte cuvinte, prindea viață, devenea un lucru important, devenea poate chiar cel mai important lucru, sălășluia înăuntrul meu, mă chinuia, nu mă mai lăsa, reapărea în timpul nopții și mă aștepta la trezire.

Deschideam binișor ochii, ieșeam din somnul apăsător, chimic, păstos pe care mi-l produceau calmantele. Mai întâi îmi simțeam corpul intact. Apoi simțeam ora, soarele. Mergea. Urcam la suprafața conștiinței. O

secundă, două secunde, poate trei: FIBROMATOS! Pleosc! Întins ca o împrôșcare abundentă de vopsea unsuroasă pe un perete curat. Venea numaidecât dârdâiala, cu bătă-ile inimii și cu nădușeala de spaimă. Așa-mi începea ziua.

Trebuie să-mi aduc aminte și s-o regăsesc pe femeia dată uitării, mai mult decât dată uitării, dizolvată. Mergea, vorbea, dormea. Mă emoționează gândul că ochii ei priveau, că urechile-i auzeau, că pielea-i simțea. Doar prin ochii mei, prin urechile mele, prin pielea mea, prin inima mea trăia acea femeie. Îmi privesc mâinile, aceleași mâini, aceleași unghii, același inel. Ea și eu. Eu sunt ea. Nebuna și cu mine ne-am început o viață cu totul nouă, plină de speranțe, o viață ce nu mai poate fi rea. Eu protejând-o, ea dăruindu-mi imaginație, libertate.

Ca să povestesc trecerea, nașterea, trebuie să mă îndepărtez de nebună, s-o țin la distanță, să mă dedublez. O văd pe stradă, grăbită. Îi cunosc strădaniile de a părea normală, de a-și reține teama în spatele privirii. Mi-amintesc în picioare, cu capul vârât între umeri, tristă, absorbită de creșterea agitației lăuntrice și totodată de blindarea ochilor. Să nu transpară nimic! Îndeosebi să nu cadă pe stradă, să nu fie înșfăcată de ceilalți, să nu fie dusă într-un spital. Ideea că n-ar mai fi în stare s-o înăbușe pe nebună, al cărei șuvoi crescând ar distruge într-o zi digurile și s-ar revărsa, o făcea să dârdâie.

Itinerarul ieșirilor i se scurtase tot mai mult. Și-apoi, într-o bună zi, nu s-a mai dus în oraș. După aceea, trebuie să-și reducă spațiul la interiorul casei. Capcanele se înmulțeau. În ultimele luni, înainte de a fi dată pe mâna medicilor, nu mai trăia decât în baie. Încăpere albă pardosită cu faianță. Încăpere întunecoasă, de-abia luminată

de o ferestruică în formă de semilună, astupată aproape în întregime de crengile unui brad masiv, ce atingeau geamul în zilele cu vânt. Încăpere propice mirosului de antiseptice și de săpun de toaletă. Nicio dâră de praf pe la colțuri. Degetele alunecau pe pardoseală ca pe gheață. Nici urmă de descompunere, de fermentație. Doar materia care nu putrezește sau, în caz că o făcea, într-atât de lent, că nu-i puteai asocia ideea de putrefacție.

Între bideu și cadă, acolo îi era cel mai bine când nu mai izbutea să-și domine acel ceva lăuntric. Acolo se ascundea așteptând să-și facă efectul medicamentele. Chircită, cu călcâile lipite de fese, cu brațele strângându-și din răspuțeri genunchii la piept, cu unghiile atât de înfipte în podul palmei, că până la urmă îl brăzdaseră cu răni, capul clătinându-i-se din față înspre spate sau dintr-o parte în alta, prea greu, cu sângele și transpirația ce curgeau șiroaie. Ceva-ul acela care, în interior, se compunea dintr-o monstruoasă colcăială de imagini, sunete, mirosuri împrăștiate în toate direcțiile de un impuls devastator, destrămând coerența oricărui raționament, făcând absurdă orice explicație, inutilă orice tentativă de ordonare, se arăta, în afară, prin puternice zgâlțâieli și printr-o nădușeală grețoasă.

Cred că atunci când m-am dus pentru prima oară la psihanalist era seară. Sau mi-a rămas nostalgia uneia din ședințele acelea târzii, din capătul străduței înfundate, la adăpost de frig, de ceilalți, de nebună, de întuneric. Una din acele ședințe în care realizam că mă maturizez, că mă nasc. Apăreau deschideri ample, drumul se lărgea, eu înțelegeam. Nebuna nu mai era femeia aceea care se ducea să-și ascundă tremurăturile prin toaletele din

cârciumi, care fugea de un dușman fără nume, sângera pe trotuare, își picura teama în baie, acea bolnavă care nu voia să fie atinsă, să fie privită, să i se vorbească. Nebuna se preschimba într-o ființă tandră, sensibilă, bogată. Începeam s-o accept pe nebună, s-o iubesc.

La început venisem în fundătură cu gândul să fiu pentru o vreme în grija unui doctor care nu m-ar interna. (Știam că psihanaliztii nu-și trimit pacienții la spital.) Mă temeam de internare așa cum mă temusem de operația ce mi-ar fi amputat pântecul. Fugisem dintr-o clinică pentru a veni în fundătură, credeam însă că veneam prea târziu, că o să mă întorc într-o clinică de psihiatrie. Credeam că era inevitabil, mai cu seamă de când ceva-ul lăuntric se îmbogățise cu halucinația. De altminteri, eram foarte hotărâtă să nu-i vorbesc doctorului de această halucinație. Aveam impresia că, dacă i-aș vorbi, nu m-ar mai putea îngriji și m-ar trimite, urgent, de unde venisem. Prezența, când și când, a unui ochi însuflețit privind-mă, existând realmente, dar neexistând decât pentru mine (asta o știam) îmi părea a fi semnul adevăratei nebunii, al maladiei incurabile.

Aveam treizeci de ani, eram într-o foarte bună stare de sănătate, puteam să stau închisă vreo cincizeci de ani, și poate că m-aș fi lăsat dusă cu totul de soartă dacă n-ar fi fost copiii. Poate că fără ei aș fi renunțat să mă lupt. Căci bătălia contra aceluia ceva lăuntric era istovitoare și, din ce în ce mai mult, eram ispitită de medicamente care mă transportau într-un neant păstos și plăcut. Copiii mei erau ființe umane pe care le dorisem enorm. Nu se născuseră la voia întâmplării. De pe când eram foarte mică îmi spuneam: „Într-o bună zi o să am copii și voi construi cu ei și pentru ei o viață plină de căldură, de afecțiune,

de ocrotire tandră, de veselie“. Tot ce visasem când eram eu însămi copil. Veniseră pe lume aducându-și viața lor complet nouă, robuști, foarte diferiți unul de celălalt. Creșteau bine. Ne adoram. Îmi plăcea să râd, îmi plăcea să le cânt cântecele.

Și-apoi, totul s-a dus de râpă: s-a ivit ceva-ul lăuntric, a revenit și nu m-a mai slăbit. Mă acapara într-atât, că ajunseseam să nu mă mai preocup decât de el. A fost o vreme, la-nceput, când credeam că pot trăi cu acel ceva lăuntric așa cum alții trăiesc cu un singur ochi ori cu un singur picior, cu o boală de stomac ori de rinichi. Unele medicamente îl izgoneau, e-adevărat, într-un colț de unde nu se mai clinea. Atunci puteam asculta, vorbi, merge. Puteam să mă plimb cu copiii, să mă duc la cumpărături, puteam să le fac dulciuri și să le povestesc istorioare care să le stârnească râsul. Mai apoi efectul medicamentelor a scăzut. Am luat atunci doză dublă, doză triplă. Și, într-o bună dimineață, m-am trezit captiva aceluia ceva lăuntric. Am consultat o sumedenie de medici. Sângele s-a pornit să curgă fără oprire.

Din când în când îmi slăbea vederea. Trăiam într-o ceață, totul devenea neclar și primejdios. Capul mi s-a vârat între umeri, pumnii mi s-au încleștat într-o poziție de apărare. Inima îmi bătea cu 130, 140 de pulsații pe minut, cât e ziua de lungă, de credeam că o să-mi străpungă cutia toracică și o să țâșnească, palpitând, în văzul tuturor. Ritmu-i trepidant mă istovea. Aveam impresia că ceilalți o auzeau cum bate și-mi era rușine.

Căpătasem două manii, două gesturi pe care le repetam de o mie de ori pe zi. Unul, pe care l-am descris deja, care consta în a mă duce să verific în ce stare se afla fluxul de sânge, și altul prin care îmi luam pulsul.

Ca și în cazul sângelui, procedam pe furiș fără ca cineva să-și dea seama. Nu voiam să aud pe careva zicând, văzându-mă că-mi pipăi încheietura mâinii: „Ce se-ntâmplă, nu vă simțiți bine?” Sângele și pulsul îmi erau cei doi poli sensibili, vizibili ai bolii. Două simptome ce-mi permiteau să spun uneori, când nu mai rezistam: „Sunt cardiacă. Am un cancer uterin“. Și iarăși cutreieram pe la medici. Iar moartea se făcea încă și mai prezentă prin lichidele-i împutite, cu descompunerile, cu viermii, cu oasele-i devorate.

Acum, când mi-a intrat în cap să vorbesc despre boala mea. Acum, când mi-am oferit chinuitorul privilegiu de a descrie cumplitele imagini și dureroasele senzații pe care mi le trezește amintirea unor evenimente din trecut, îmi pare că sunt un regizor cu a lui cameră de filmat, care, prins bine de capătul brațului uriaș al unei macarale, e în stare să se dea jos ca să filmeze în prim-plan detaliile extraordinar de mărite ale unui chip și în același timp să se înalțe deasupra platoului pentru a sesiza ansamblul unei scene. Astfel, cu ocazia primei vizite, văd Parisul cu luminile-i nocturne de toamnă (era toamnă?) și, în Paris, cartierul Alésia, iar în acest cartier fundătura, și în fundătură căsuța, iar în căsuță biroul scăldat într-o lumină blândă, unde stau de vorbă un bărbat și o femeie, iar această femeie, în acest decor, pe canapea, ghemuită aidoma unui fetus într-un uter.

La acea vreme, însă, nu știam că de-abia începeam să mă nasc și că trăiam primele clipe ale unei gestații lente, de șapte ani. Propriu-mi embrion purtat de mine însămi.

Îi vorbisem doctorului despre sânge și despre acel ceva lăuntric ce-mi provoca bătăi de inimă. Știam că nu-i voi

mărturisi despre halucinație. Aveam să-i vorbesc despre ultimele zile, despre clinică. În felul acesta i-aș fi povestit tot.

Doctorul asculta cu mare atenție și totuși nimic special din povestea mea lungă nu-l făcea să reacționeze. Când am isprăvit cu evocarea băii și a crizelor de angoasă, m-a întrebat:

— Ce simțiți în acele momente, cu excepția tulburărilor fizice?

— Mi-e frică.

— Frică de ce?

— Mi-e frică de orice... frică de moarte.

La drept vorbind, nu știam de ce mi-e frică. Mi-era frică de moarte, însă mi-era frică și de viața ce conține moartea. Mi-era frică de exterior, însă mi-era frică și de înăuntru care e reversul exteriorului. Mi-era frică de ceilalți, însă mi-era frică și de mine, care eram o alta. Mi-era frică, frică, frică, FRICĂ, FRICĂ. Atât.

Frica mă alungase în lumea alienațiilor. Familia, de care de-abia mă separasem, secretase iarăși un cocon în juru-mi, tot mai strâns, tot mai opac, pe măsură ce boala evolua. Nu numai ca să mă protejeze pe mine, dar și ca să se protejeze pe ea. Nebuniei îi merge rău într-o anumită clasă socială, trebuie cu orice preț ascunsă. Nebunia aristocraților ori a celor din popor e considerată drept o excentricitate ori o tară, se explică. Însă, în noua clasă a celor puternici, nu este admisă. Dacă provine din consangvinitate ori din sărăcie, mai treacă-meargă, se înțelege, dar nu din confort, din belșug, dintr-o sănătate bună, din echilibrul pe care-l oferă banii câștigați cinstit. În acest caz, ea e o rușine.

La început mi se susura calin: „Nu-i nimic, ești nervoasă. Odihnește-te și fă sport“. În final, povestea

s-a preschimbat în imperativ: „O să-l vezi pe doctorul Cutare, e prieten cu unchiul tău și un specialist de vază în sistemul nervos“. Specialistul-prieten de vază îmi prescrisese un tratament „sub control medical“. Mi se rezervasese la clinica unchiului o cameră la ultimul etaj.

O încăpere amenajată în pod, cu un pat mare, liniștită, tapetată cu pânză de Jouy, având motive câmpenești odihnitoare: ciobănița cu oile și cu bâta, copacul cu trunchi noduros și cu frunze de măslin. Ciobănița, oile, copacul, ciobănița, oile, copacul. Repetiție tihnită. Un paravan acoperit cu aceeași țesătură ascundea un cabinet de toaletă confortabil, dintr-un frumos porțelan alb, cu colțurile rotunjite, liniștitoare. În față, o masă cu scaunul ei, apoi o lucarnă transformată în fereastră ce dădea spre o priveliște încântătoare din Ile-de-France: un șir de plopi foșnind, meri dispuși câte cinci, lanuri de grâne în pantă lină, cât vezi cu ochii. Cerul imens.

Pânza de Jouy era într-adevăr în camera de la clinică ori în camera mea de copil? Pânza de Jouy de la clinică nu era oare imprimată cu flori mari pe tije carnoase? Pe pereți era oare pânză de Jouy sau pur și simplu vopsea albastră, lucitoare? Nu mai știu. Nu știu cum am ajuns acolo, cine m-a condus. Revăd perfect scara de lemn îngustă ce ducea spre cameră. Revăd dimensiunile camerei și mobilierul, fereastra, toaleta.

A trebuit să mă dezbrac, să-mi pun o pijama nou-noună, să mă urc în patul moale cu așternuturi proaspete, să mă lungesc, să las să mi se ia tensiunea și pulsul. În voia medicinei. Am închis ochii pentru a-mi continua lupta în interior, deoarece în afară mă lăsam condusă: corpul mi-era perfect întins, brațele mi se odihneau pe

așternuturile bine netezite, palmele îmi erau deschise. Eram normală pe dinafară. Înăuntru trebuia să-mi calmez pulsațiile. Mi s-a înfășurat brațul într-un manșon, auzeam suflul scurt de la para pe care o umflau, îl simțeam strângându-mă tot mai tare, apoi m-am crispat un pic la contactul cu discul de metal rece care mi se fixa la încheietura cotului. Doctorul făcuse mare caz de tensiunea care-mi era foarte scăzută; trebuia să mi se măsoare din patru în patru ore înainte de a mi se da tableta. Puțin îmi păsa că tensiunea îmi era atât de scăzută. Pe mine mă interesau pulsul, bățile nebunești ale inimii. Îndeletnicirea cu tensiunea îmi dădea puțin răgaz ca să-nțerc să o calmez. Mi s-a scos manșonul, cineva s-a mișcat lângă mine.

Cine să fie? Unchiul? Profesorul-prieten? Altcineva? Nu știu. La acea vreme mă preocupa într-atât să mă controlez și să-i declar război ceva-ului lăuntric, încât nu vedeam cu adevărat, simțeam că orbesc, navigam pe băjbăite, mai degrabă un fel de instinct mă ferea să nu mă izbesc de lucruri și de oameni.

În sfârșit, am simțit vârful a patru degete apăsând cu pricepere sub încheietura mâinii. Patru biluțe moi. Nu avuseseră nevoie să pipăie, de-abia de-au atins zona pulsului, că sângele, răscolit, bătut de acel ceva lăuntric, a și început să zvâcnească în ele. Degetele, de cum au simțit zvâcniturile, le-au și amplificat și le-au făcut să se răspândească prin tot corpul, prin toată încăperea. 90, 100, 110, 120, 130, 140... În zadar îmi ascundeam ceva-ul lăuntric și zăvoram totul ca să nu poată ieși, știa bine să se arate așa, prin vene și prin piele. Nemernicul era acolo, își bătea joc de mine, nu-mi dădea ascultare, lovea ca un apucat în degetele care s-au îndepărtat. De acum încolo,

știau. Din nou mișcări, zgomote ușoare, nu înapăimântătoare, o agitație inofensivă.

— Acum o să vă luați tableta. Numai un sfert de tabletă, de patru ori pe zi, timp de o săptămână. Apoi vom mări doza. O să vă facă bine.

Vorbea o femeie scundă, subțire, cu păr alb. I-am citit în privire că înregistrase mesajul pe care i-l transmisese degetelor ei ceva-ul acela lăuntric. Știa.

Am luat minusculul sfert de tabletă, paharul cu apă pe care mi-l întindea și m-am prefăcut că înghit normal. În realitate, de săptămâni întregi nu mai puteam înghiți tablete nedizolvate. Gâtul îmi era atât de strâns, că nimic nu mai trecea. Aveam impresia că mă sufoc ori de câte ori voiam să îngurgitez. Am închis ochii și prin atitudinea mea am lăsat să se înțeleagă că totul decurgea bine, că doream să mă odihnesc. Bucățița de pastilă îmi rămăsese înțepenită în gât, uriașă, ca o masă compactă. Femeia a plecat.

Am făcut numaidecât un salt spre lavabou ca să elimin pastila, cu degetele vârâte adânc până în glotă pentru a provoca spasmele eliberatoare. În fine, micuțul triunghi gălbui s-a ivit cu mucozități, spumă și firițele vâscoase. (Tableta era gălbuie sau rozalie, sau ca sideful?) M-am așezat pe bideu, tremurând din creștet până-n tălpi, cu fruntea lipită de marginea răcoroasă și aspră a lavaboului. Timpul nu mai exista. Nu știu cât am stat nemișcată. Îmi aduc aminte că mai apoi am scos tamponul ce-mi oprea sângele pe care atunci l-am văzut curgând încetișor, picătură cu picătură, în vreme ce mă balansam ușurel din față spre spate, ca să mă legăn, știind foarte bine că odată cu mine legănam ceva-ul lăuntric. Picăturile de sânge se striveau și se diluau nițel